

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/41437,ul-Marksa-Karola.html>
24.03.2026, 03:57

ul. Marksa Karola

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Karol Marks (1818-1883) - filozof, teoretyk i twórca ideologii komunizmu, nazwanego przez niego „komunizmem naukowym”.

Urodził się w Trewirze w Nadrenii. Studiował filozofię w Bonn, Berlinie i Jenie, gdzie w 1841 r. uzyskał doktorat. W latach 1842-1843 pełnił funkcję redaktora w „Gazecie Reńskiej”. Marks przez większą część życia rozbudowywał swoje koncepcje dotyczące historii społeczeństw. Współpracował z Fryderykiem Engelsem, wraz z którym w połowie XIX wieku opublikował „Manifest Komunistyczny” (1848).

We własnej wizji procesu przemian dziejowych główny nacisk kładł na ekonomię. Wartości niematerialne, jak rodzina, religia i tradycja były zdaniem Marksa elementami podtrzymującymi w społeczeństwie świadomość „burżuazyjną”, którą należy zwalczać. Sam siebie Marks ogłosił odkrywcą uniwersalnych zasad, rządzących rozwojem społeczeństw i prowadzących rzekomo w sposób nieuchronny świat do komunizmu.

Wspólnie z Engelsem inspirowali dążenia do rewolucyjnego przewrotu, który poprzez zinstytucjonalizowaną przemoc i drogą „despotycznych wtargnięć” zapewni likwidację całego dotychczasowego porządku świata w sferze politycznej, ekonomicznej i społecznej a także w sferze idei i moralności. W Manifestie Komunistycznym stwierdzali m.in.:

„Rewolucja komunistyczna jest najradykałniejszym zerwaniem z tradycyjnymi stosunkami własności; nic dziwnego, że w swym przebiegu przyniesie ona również najradykałniejsze zerwanie z tradycyjnymi ideami”.

„Proletariat użyje swego panowania politycznego na to, by krok za krokiem wyrwać z rąk burżuazji cały kapitał, scentralizować wszystkie narzędzia produkcji w rękę państwa [...]”.

„Komuniści uważają za niegodne ukrywanie swych poglądów i zamiarów. Oświadczają oni otwarcie, że cele ich mogą być osiągnięte jedynie przez obalenie przemocą całego dotychczasowego ustroju społecznego”.

W 1867 roku Marks opublikował pierwszy tom głośnej pracy pt. *Kapitał*.

Marks w 1864 r. był współzałożycielem Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników,

czyli tzw. I Międzynarodówki. Było to stosunkowo luźne i wielonurtowe forum wymiany poglądów różnych grup i środowisk, gromadzące rozliczne, kształtujące swoje oblicze, grupy socjalistów, anarchistów itp. W toku nieustających dyskusji, polemik i sporów w różnej formie kształtowały się zróżnicowane, nierzadko przeciwstawne nurty w łonie stowarzyszenia i całego kształtującego się ruchu robotniczego. Poglądy Marksa na rewolucję, która przemocą wprowadzi „dyktaturę proletariatu” i umożliwi wejście świata w epokę komunizmu, były w środowiskach działaczy robotniczych fragmentem wielu poglądów na świat i jego przyszłość. Stąd wielu działaczy nie podzielało ani poglądów Marksa ani jego ocen politycznych.

Jako twórca teorii „komunizmu naukowego” Karol Marks jest jedną z osób symbolizujących komunizm przez co nazwa ulicy K. Marksa wypełnia normę art. 1 *Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).